

Tijdens het Europees Sociaal Forum kwam de Ligue Communiste Révolutionnaire (LCR), de Franse sectie van de Vierde Internationale, met een speciale uitgave van haar blad Rouge. De redactie van Rouge sprak met Flavia d'Angeli en Olivier Becancenot over de betekenis van het Forum en toekomst van internationalistisch en revolutionair links in de globaliseringsbeweging. Flavia is lid van de nationale leiding van de Partito della Rifondazione Comunista (PRC) in Italië. Olivier is de woordvoerder van de LCR, de Franse sectie van de Vierde Internationale, en was haar kandidaat tijdens de Franse presidentiële verkiezingen van 2002.

Er ligt een lange weg achter ons, van Seattle via Porto Alegre naar Florence. Welke conclusies trekken jullie? In het bijzonder, zien jullie hier de basis voor een nieuw internationalisme?

Flavia - Na meer dan tien jaar van het vrije markt-offensief, van de wet van de markt, zien we eindelijk dat het sociale en politieke verzet groeit. De bewegingen dragen natuurlijk nog de sporen van de nederlagen van de vorige eeuw, maar ze zijn wel bevrijd van de hegemonie van het stalinistisch en sociaaldemocratisch denken. Op het moment is er vooral sprake van een dynamiek van verzet en nog niet van een sterke offensieve beweging. Maar het feit dat mensen, netwerken, vakbonden, politieke partijen en andere organisaties van over de hele wereld in actie beginnen te komen en de noodzaak voelen dat samen te doen, geeft de hoop dat we het begin zien van een nieuwe cyclus van internationale strijd.

Olivier – De jeugdigheid van deze beweging tegen de kapitalistische globalisering is een fantastische ontwikkeling. ‘Seattle’ is nog maar drie jaar geleden. Maar daarvoor begonnen de ontwikkelingen al. Er waren de ngo's, de grote demonstraties tegen de Derde Wereld-schuld. En ook de intergalactische conferentie die plaatsvond in Chiapas in 1996. Dit alles ging vooraf aan de beweging van vandaag, waarin verschillende gevechten tegen de mondialisering van uitbuiting en uitsluiting samenkomen. Iedereen herinnert zich de verklaring van Marcos: ‘Marcos is homo in San Francisco, zwart in Zuid-Afrika, Chicano in San Isidro, anarchist in Spanje, Palestijn in Israël [...] Jood in Duitsland, feminist in politieke partijen, pacifist in Bosnië.’ Hij had volkomen gelijk en hij keek ver vooruit.

Sinds Seattle is er geen enkele bijeenkomst geweest van de WHO, de Wereldbank, het IMF, the G7/8 of de EU, zonder dat uitgesloten van zich lieten horen. En er was de Wereld Vrouwen Mars, misschien de grootste feministische demonstratie ooit, die veel belangrijker was dan meestal werd gedacht. Het bracht vrouwen samen uit meer dan 140 landen. De strijd van vrouwen in Afghanistan, Afrika, Noord-Amerika en Europa is een integraal onderdeel van de strijd voor een andere wereld. Vrouwen zijn de eerste slachtoffers van de crisis, ze verliezen als eerste hun banen en betalen als eerste de prijs voor het beleid van bezuinigingen. Ook zijn ze nog steeds het slachtoffer van het patriarchaat, zowel in de vorm van het fundamentalisme als in de meer subtielere vorm in het westen, waar vrouwen nog steeds het grootste deel van de huishoudelijke taken moeten dragen, gediscrimineerd worden op het werk, lagere salarissen verdienen en slachtoffer zijn van geweld in huis en op de werkvloer.

Wat maakt het Europees Sociaal Forum zo belangrijk?

Flavia – Het Europees Sociaal Forum is een historische bijeenkomst. Voor het eerst deze eeuw komt een enorm aantal bewegingen, bonden, partijen en individuele burgers uit alle hoeken van het continent samen om over elkaars ideeën te debateren, maar ook om hedendaagse en toekomstige gevechten te coördineren.

De stevige campagne van de Italiaanse regering om het forum te criminaliseren laat zien

hoe belangrijk en machtig het forum is. Alleen het idee al dat er iets is als een ‘Europese Samenleving’ die vecht voor haar rechten en gehoord wil worden, werpt het systeem in een crisis. Het is paradoxaal dat de Italiaanse regering overweegt Schengen (het akkoord over vrije circulatie binnen Europa) op te zeggen om ervoor te zorgen dat het forum niet door kan gaan. Andere Europese regeringen steunen de Italiaanse regering hierin. Een van de steunpilaren van hun propaganda over een Verenigd Europa zonder grenzen wordt hier ondermijnd! Hun Europa is er een die geen enkele vorm van participatie of echte democratie kan tolereren.

Daarom is het essentieel dat we opnieuw grote aandacht besteden aan de opbouw van Europese netwerken van politieke en sociale strijd. Op deze manier kunnen we ons voorbereiden op de sleuteldatum in 2004, wanneer de Europese Grondwet wordt goedgekeurd – een grondwet die de sociale rechten en de rechten van arbeiders volledig negeert.

Olivier – Het forum is tevens van belang omdat het ons kan helpen het probleem van bewegingen op deelgebieden en lokale bewegingen te overwinnen en het risico op corporatisme en nationalisme uit de weg te gaan.

Jullie nemen beide deel aan een bijeenkomst met de titel ‘het links van de toekomst – jonge mensen tussen antikapitalistisch links en de sociale bewegingen’. Hoe analyseren jullie de radicalisering van jonge mensen, die vooral blijkt uit hun participatie in de globaliseringsbeweging.

Flavia – Mij lijkt dat een van kenmerken van deze nieuwe fase in de globale strijd precies het verschijnen van een nieuwe generatie activisten is. Jonge mensen over de hele wereld behoren tot de maatschappelijke groepen die het hardst worden aangevallen en in onzekere banen en onzekere levens worden gedrukt. Bovendien, voor het eerst in de landen van het Noorden, worden ze geconfronteerd met een duidelijke achteruitgang in hun levensstandaard, vergeleken met dat van hun ouders. Deze jonge mensen zijn massaal aanwezig in de beweging.

Tegelijkertijd staat deze nieuwe generatie niet ‘aan het roer’ van de beweging, wat te vaak de geprefereerde rol van het ‘oude’ activistische kader is. Deze scheiding tussen oud en nieuw is ook aanwezig in de politieke partijen, alle partijen, en in de vakbonden en andere grote organisaties. Natuurlijk, iedere generatie is op zoek en vindt haar eigen manier om radicaal te zijn, haar eigen taal en haar eigen vormen van politieke actie. Maar mij lijkt dat we nu nog iets meer zien. We zien de grootste golf van sociale bewegingen sinds 1989 en de val van de Berlijnse muur, de ineenstorting van het zogenoemde ‘reëel bestaande socialisme’. Deze nieuwe generatie is zowel het kind van de historische nederlaag van de jaren 1990 en ‘maagdelijk’ als het gaat om het stalinisme. Het is een generatie waarvan in ieder geval de meest bewuste laag niet alleen op zoek is naar een ‘andere wereld’, maar juist ook naar het idioom om deze te definiëren. Het is een generatie die tegelijkertijd erg radicaal is en ‘ongeleterd’ wat betreft strategie.

Natuurlijk, het is niet genoeg ze te onderwijzen in het socialisme – dat zou absurd zijn. Maar het is noodzakelijk, binnen en met deze nieuwe generatie, te bouwen aan het gereedschap en de methoden voor het zoeken naar alternatieven: het ESF kan er een van zijn. Dit alternatief zal zich noodzakelijkerwijs anders noemen dan vroeger. Een preek over het verschil tussen ‘communisme en stalinisme’ zal niet voldoende zijn. We zullen met bewijs moeten komen, tijdelijk maar echt bewijs, dat socialisme mogelijk is: democratisch, zelfbeherend, libertair, participatief, met respect voor beide genders.

Daarna zullen we het alternatief een naam geven.

Olivier – De komst van een nieuwe generatie kan op verschillende manieren beoordeeld worden. In Frankrijk zijn het jonge mensen die de eerste belangrijke stap hebben gezet in de strijd tegen de onzekerheid, in het bijzonder in firma's als McDonalds, Pizza Hut of in de telecomsector. En zij hebben nieuwe vormen van organisatie en strijd uitgevonden.

En het waren jonge mensen die de aanstichters en het actieve deel van de beweging tegen Le Pen en het Front National waren vanaf de avond na de eerste ronde in de presidentsverkiezingen. Zij maakten duidelijk dat de komst van jongeren in de politieke en sociale arena onvermijdelijk is.

In Europa hebben we de afgelopen twintig jaar een vrije-markt beleid en neoliberale aanvallen gezien, soms geproduceerd door links, soms door rechts. Hoe kunnen we een stap verder zetten in het opbouwen van een echt antikapitalistisch alternatief dat in staat is de hegemonie van de sociaal-democratie uit te dagen? En hoe zien jullie de relatie tussen dit antikapitalistisch links, dat we moeten opbouwen, en de arbeidersbeweging?

Flavia – Ik denk dat er in de sociale bewegingen – en vooral de beweging tegen de kapitalistische globalisering – ruimte bestaat om een alternatief antikapitalistisch links op te bouwen, nationaal en op Europees vlak. Die ruimte moeten we versterken. De beweging wordt voortdurend gedwongen zich op het politieke vlak te bewegen door de volledige crisis van sociaaldemocratisch links, dat een liberaal beleid heeft gevolgd in bijna alle Europese landen. Daarom moeten we de openheid en de brede eenheid van de beweging behouden zodat we in staat zijn oppositiefrenten op te bouwen zoals die tegen de oorlog. Tegelijkertijd moeten we vastbesloten vasthouden aan onze radicale eisen en programma's, door, bijvoorbeeld, een brede 'morele' oppositie tegen de oorlog te linken aan het uitdagen van een sociaal en politiek systeem dat oorlog voortbrengt, en nodig heeft, om haar eigen crises op te lossen.

Mijn mening, gebaseerd op de Italiaanse situatie, is dat antikapitalistisch links óf in de beweging actief moet zijn en nuttig voor alle sociale bewegingen, of dat het helemaal niet zal bestaan. Na de fouten en nederlagen van de vorige eeuw, maar ook vanwege de inspirerende pogingen tot emancipatie en bevrijding in die eeuw, is politieke links vandaag erg zwak. Slechts een voortdurende bewijs dat we van nut zijn kan ons weer krediet geven bij de massa. Dit betekent niet dat partijen en andere specifieke politieke krachten geen rol meer spelen of dat alleen participatie in de beweging van belang is. Integendeel, het betekent dat een sterke en georganiseerde betrokkenheid van deze organisaties dé manier is om een nieuw revolutionair antikapitalistisch links op te bouwen. Als die organisaties tenminste zichtbaar zijn en tegelijkertijd bescheiden en in staat om naar mensen te luisteren en samen te werken zonder te claimen de volledige waarheid te kennen.

Olivier – Tevens moeten we laten zien dat een radicale breuk met het systeem van kapitalistische uitbuiting noodzakelijk is en moeten we een globaal project van sociale emancipatie, die de lessen van het falen van stalinisme en sociaal-democratie verwerkt, verdedigen. Wij claimen niet dat we zelf dat antikapitalistisch links zijn, nu niet en niet in de toekomst, maar we denken dat we, met anderen, kunnen participeren in de opbouw ervan.

De meer uitgebreide Franstalige en Engelstalige versies van dit interview zijn te vinden ook te vinden <http://www.sap-pos.org> en op <http://www.grenzeloos.org>

Vertaling en bewerking: Paul Mepschen